

Erik Johansson Vasa och Lorens Pasch d. y.

Av ALLAN ELLENIUS

Sammanställningen av de bägge namnen Erik Johansson Vasa och Lorens Pasch d. y. kan vid första anblicken möjligen synas något egenartad: å ena sidan stamfadern för vasakungarna, knappast någon av de mera prominenta gestalterna i svensk historia, å andra sidan den flyhänte 1700-talsmålaren, hovets och aristokratiens tjänstvillige porträttör, redo att effektuera såväl representativa paradporträtt som förbindliga konterfej av mera privat karaktär. I det gustavianska galleri Pasch skapade finns emellertid insprängda arbeten, som tillkommit vid beställningar av mera speciell art och i sammanhang, då han tvingats blicka långt tillbaka i det förgångna. Till de märkligare uppdrag han erhöll hörde just ett par porträtt av Erik Johansson Vasa; omständigheterna kring deras tillkomst saknar inte sitt intresse, då, som vi skall se, de målningar han härvid utförde på ett markant sätt skiljer sig från varandra.

För den som i våra dagar med kritiskt sinne söker få ett grepp om Gustav Vasas fader, om hans allmänna verksamhet och i synnerhet hans mänskliga egenskaper, erbjuder sig förvisso inte många pålitliga uppgifter.¹ Vi vet att han var riksråd, att han 1504–05 var hövitsman på Kastelholms slott på Åland, vidare att han som sätesgård ägde Rydboholm. Genom släktskap var han nära förbunden med sturepartiet — Sten Sture d. ä. var hans morbroder —, men han ägde också förbindelser med Braheätten, då hans dotter Margareta var gift med Joakim Brahe; denne var i sin tur en av Sten Sture d. y:s närmaste anhängare och tillhörde offren vid Stockholms blodbad. Enligt flera 1500-talskällor, däribland Olaus Petri och den lybeckske krönikören Reimar Kock, skulle också herr Erik ha tillhört dem som avrättades vid blod-

badet. Till lynnet var han stundom våldsam, något som framgår av notiser i Stockholms stads tänkeböcker; så gjorde han sig bl. a. skyldig till dråp. Om de historiska källorna rörande hans personlighet flyter jämförelsevis sparsamt, är traditionsfloran kring honom desto rikare. Uppfattningar, som grundlagts under 1500-talet, fortsatte att leva in i senare tid, tacksamt noterade av okritiska historieskrivare, som i romantiskt nit försåg dem med ytterligare utbyggnader. Den bild man här får av herr Erik är ingalunda entydig och den låter honom på intet sätt endast framstå i gynnsam dager. Enligt det franska sändebudet Charles de Dançay, som åren 1567–73 rapporterade om förhållandena i Norden, var han en dåre, som rände omkring på gatorna.² Rasmus Ludvigsson ger möjligen en modifiering av denna tradition då han i en nedtecknad relation beskriver honom som »en lustig och snacken herre, så at han genom sitt lustige snack offte kom mongen til löye».³ Denna skämtsamhet varieras fantasifullt i senare anekdoter, där den stundom tenderar det folkligt burleska. En annan linje i traditionsbildningen tar emellertid upp den mera patetiska och heroiska sidan av herr Eriks person: hans tragiska öde i Stockholm 1520. Litteraturen är rik på beskrivningar av de gruvligheter, som utspelades vid detta tillfälle. Enligt uppsalakanikernas bekanta skildring nöjde man sig inte med halshuggningen; de döda kropparna kastades i smutsen, badande i sitt eget blod, de begravdes därefter inte utan brändes tillsammans med Sten Stures d. y:s uppgrävda lik.⁴ I Reimar Kocks huvudsakligen av äldre krönikor, manifest- och propagandalitteratur sammanställda berättelse omtalas att man utanför staden uppgjorde tre stora bål, på vilka kropparna liksom huvudena brändes.⁵

Det främsta konstnärliga dokumentet över blodbadet är givetvis Dionysius Padt-Brugges välkända stick, utfört efter ett numera förlorat träsnitt från 1520-talet, vilket även tjänstgjort som förlaga för den svit målningar över ämnet, som tillhör Uppsala universitet. Konstnärligt likgiltig men ur vår synpunkt viktig är emellertid den bild av Erik Johansson Vasas avhuggna huvud, som hänger på triumfbågens sydsida i Orkesta kyrka, bild 1.⁶ Bilden är försedd med en påskrift, som omtalar att friherre Carl Wilhelm Ce-

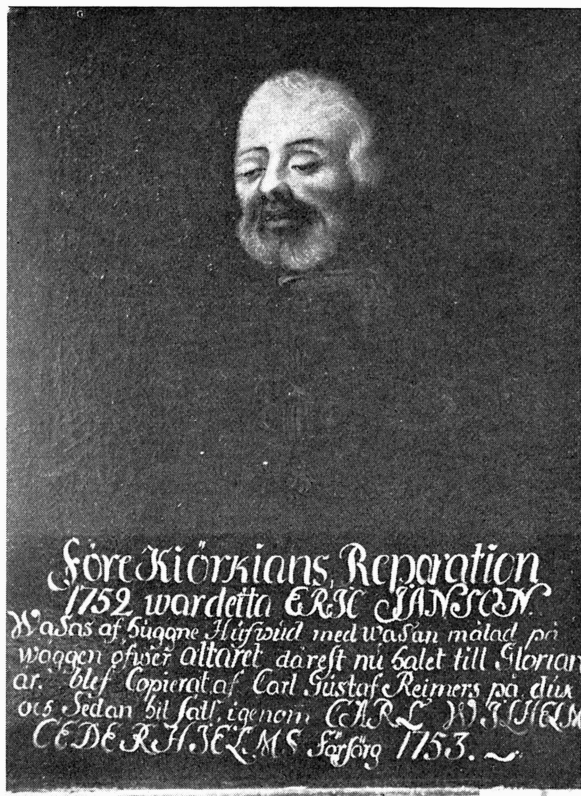

Bild 1. Erik Johansson Vasa. Oljemålning av CARL GUSTAF REIMERS, 1753. Orkesta kyrka, Uppland. Foto ATA.

derhielm på den närbelägna Lindholmens gård 1753 låtit utföra den efter en målning, som haft sin plats på östväggen där ett fönster uppbröts 1752 i samband med en omfattande restaurering av kyrkan. Det är dock föga troligt att man bland kyrkans medeltida väggmålningar och på en så central plats framställt det makabra motivet. Troligtvis rör det sig om en äldre bild med religiöst innehåll, därtill kanske i fragmentariskt tillstånd, som av den i trakten starka vasatraditionen omtolkats.⁷ Under huvudet fanns sannolikt också den vasakärve, som nu pryder 1700-talsmål-

Bild 2. Erik Johansson Vasa. Oljemålning av LORENS PASCH d. y. Odaterad. Uppsala universitets konstsamlingar.

ningen och som väl en gång utmärkte den medeltida donatorns ätt — om den nu inte var ett i senare tid utfört tillägg, avsett som attribut till huvudet. Av större intresse är att bilden mot 1700-talets slut eller under 1800-talets första år kom att tjäna som förlaga till ett utmärkt konstverk. Det är här Lorens Pasch träder in i sammanhanget. Personligen hade målaren säkerligen ett minimalt intresse för herr Eriks person. Uppdraget kom från annat håll.

Gustavianernas entusiasm för vasatiden och dess kungar är välkänd. Må det räcka med att nämna Gustaf III:s personliga intresse, hans upprustning av stamfästet Gripsholm, de historiska skådespelen, såsom Gustav Vasa och Gustav Adolfs ädelmod. Till dem, som av genealogiska skäl bedrev lidelsefulla studier i vasarnas äldre historia och överhuvud taget svärmade för ättens historiska bedrifter, hörde överkammarherren friherre Adolf Ludvig Stierneld (1755–1835), främst bekant som samlare och från 1822 ståthållare på Gripsholm. Välkänd är hans verksamhet i Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia; att man emellertid redan tidigt misstänkt vad som senare bekräftats rörande hans förhållande till de historiska källorna, framgår av en karakterisering från 1800-talets mitt, där man likväl är angelägen att snabbt avfärda den antydda misstanken: »Han värderade sanningen mer än considerationer.»⁸ Eftervärldens dom har varit hårdare; att Stierneld utförde rena dokumentförfalskningar kan numera inte betvivlas.⁹ Hans livliga fantasi i förening med en i det närmaste total brist på historisk kritik har dock avsatt resultat, som i sitt sammanhang inte saknar intresse. Studiet av vasarnas äldre öden var hos honom främst betingat av övertygelsen om ett personligt släktskapsförhållande till ätten via Erik XIV:s son Gustav (död i Ryssland 1607), en gåtfull och fascinerande gestalt, som genom sin inriktning mera tillhör lärdomshistorien än den politiska historien. På denne och hans anfäder koncentrerade Stierneld sitt intresse¹⁰ och det är också i detta sammanhang man har att se ett antal misstänkta dokument i Handlingar rörande Skandinaviens historia. I några uppteckningar om Gustav Vasa och hans förfäder, där den äldste anfadern

blir riddaren Ingemund, spårar man utan större svårighet Stiernelds romantiska svärmeri:

Wasarne hafva varit mycke krigiske, orädde, mägtige, ärelystne och härskelystne; betydande män, ymsom orolige hufvuden, ymsom vältänkande; stränge Riddare [i en not tillägges: Efter ordets dåvarande bemärkelse: *tappre Riddare*], driftige, högsinte och sluge, nästan alltid faste i beslut, som voro sällan obetydelige, sättande af och till Konungar, dertil merendels rike, de hade lynnet och ödet likt Folkungarne och de likt Plantagenetterne; Så att Wasar, Folkungar och Plantagenetter voro de märkvärdigaste Konungaslögter i deras tidehvarf.¹¹

Det är naturligt att Stierneld därmed även skulle komma att intressera sig för Erik Johansson Vasa. I anteckningar rörande Gustav II Adolf — likaså ingående i HSH — ges en nöjsam skildring av herr Eriks skämtlynne, men i än högre grad betonas hans patriotiska sinnelag, klarast speglat i hans uppträdande vid Stockholms blodbad. Där säges han ha givit följande frimodiga svar till Kristians bödlar: »mine medbröder äro ärlige herrar, iag vill med dem döden dö...». Så »måste hans grå hufvud läggas på stupstocken för sin tillgifwenhet till Sveriges väl». ¹² Denna relation av händelsen bottenar i uppfattningen att Kristian till en början avsett skona herr Erik för att kunna använda honom som gisslan.¹³ Källan ger även besked om detaljerna kring avrättningen: kropparna lades på kärror och huvudena i tunnor för att på tredje dagen föras ut på Söder och brännas.¹⁴

Det genealogiska intresset har sedan länge varit en av porträttkonstens starkaste drivkrafter. Stierneld med sina samlarintressen insåg också värdet av att inte endast i dokumentens form glorifiera vasaättens representanter som sina egna anfäder; han anskaffade under årens lopp en större porträttsvit, som inleddes med Krister Nilssons monumentala gestalt och där man bland de avslutande målningarna finner drottning Kristina och greven av Wasaborg. Porträtten, som genom ägarens donationsbestämmelse till större delen tillföll Uppsala universitet, är av högst skiftande kvalitet, mest enkla kopior och fantasibilder men någon enstaka gång ett lysande arbete som det sistnämnda, utfört av Sébastien

Bild 3. Erik Johansson Vasa. Oljemålning av LORENS PASCH D. Y., 1782. Skokloster. Foto SPA.

Bourdon.¹⁵ Hela sviten finns förtecknad i den katalog över sina samlingar, som Stierneld på sin ålders höst lät sammanställa och utgiva och som förvisso inte endast förtecknar konstverk; så förekommer här också kuriosa, betecknande för ägarens inställning

till den historiska verkligheten och ofta med anknytning till vasa-
 ätten, t. ex. »en ask, innehållande stenlemningar af det nedbrutna
 Lindholms hus eller slott, från det hörn, der Konung Gustaf
 Erikssons vaggä förmodas hafva stått»¹⁶, vidare Gustav Vasas run-
 stav (möjligen skuren av honom själv), kungens studsare och krut-

Bild 4. Erik Johansson Vasa. Detalj av antavla i gouache för Karl X Gustav av
 ERIK UTTERHJELM, 1705. Gripsholm. Foto SPA. För tydlighetens skull återges
 bilden i något förstorat skick.

horn, andra märkliga ting att förtiga. I raden av porträtt möter också Erik Johansson Vasa, bild 2. Att just Pasch erhöill uppdraget att utföra bilden har sannolikt flera orsaker. Han var under en följd av år hovets och aristokratiens mest anlitade porträttmålare; ställningen som professor vid Konstakademien bidrog säkert att öka hans auktoritet. För övrigt målade han för Stierneld inte endast Erik Johansson Vasas porträtt. Han utförde även kopior av på Gripsholm befintliga bilder av Gustav Vasa¹⁷ och prins Gustav Eriksson, den senare enligt Stiernelds katalog resultatet av ett samarbete mellan Pasch och dennes elev Breda.¹⁸ Konstnären hade också flera tillfällen att måla redan avlidna personer, exempelvis i den stora serien av lantmarskalkar, som han vid 1770-talets slut påbörjade.¹⁹

Stierneld har ålagt Pasch att ge herr Eriks porträtt den patetiskt makabra utformning vi redan stiftat bekantskap med i bilden från Orkesta kyrka. Den enkla 1700-talsmålningen har av konstnären använts som direkt förlaga²⁰, men han har behandlat den tämligen fritt och givit porträttet sin egen omiskännliga signatur²¹. Förebilden är en ytterst enkel målning, närmast av hantverksmässig art och utförd av Carl Gustaf Reimers. Mot en brunsvart bakgrund avtecknar sig huvudet i blek karnation; ett brungrått skägg omramar den öppna munnen med de blå läpparna, ögonen är halvslutna. Helheten har en viss realistisk slagkraft, intensifierad av det från halsen droppande röda blodet. Hur annorlunda ter sig inte huvudet i den utformning Lorens Pasch givit det! Det makabert påträngande är mildrat, huvudet spelas inte längre ut mot en mörk fond. Liggande på det ännu otända bålet är det omsvept av ett silvrigt grönbå ljus, som ökar distansen och ger atmosfär åt bilden. Formen är alltigenom visuell, håret och skägget liksom ansiktet i dess helhet är utformat med snabbt ansatta penseldrag; karnationen domineras av blekrosa toner, mot de upp-travade trästockarnas nyanser av guldockra och grön umbra lyser några blodfläckar som varsamt insatta accenter. Pasch har skickligt anpassat bildens verkningsmedel efter det sammanhang, vari den skulle ingå: graden av chockverkan kan knappast anses över-skrida vad som ansågs passande i en gustaviansk salong.

Porträtten i sin vasaserie lät Stierneld förse med specialgjorda ramar där vassen är den ständigt återkommande detaljen. Men i några fall gick han ett steg vidare; på bilden av Erik XIV i fängelse är den heraldiska symbolen försedd med kedjor, och på herr Eriks porträtt har den flyttats till ramens nedre kant för att ge plats åt en snidad bödelsyxa, snedställd med skaftet vilande på ramen och med bladet skärande över inskriftstavlan. Man läser där: »Herr Eric Johansson Wasa till Rydboholm, Riddare, Riksråd och Ståthållare, halshuggen och bränd 1520.» Därunder är tillskrivet: »Var den förste af de verldslige Herrar, som måste böja sitt oskyldiga hufvud under den danska Christierns bödelsyxa.»

Det är svårt att utan skriftliga belägg ge en definitiv datering av porträttet. Pasch avled 1805; sannolikt utfördes det någon gång under de två sista decennierna av hans levnad då hans kontakter med aristokratiska beställare var särskilt livliga. Från 1780-talet äger vi emellertid det andra porträttet av Pasch visande Erik Johansson Vasa, bild 3; bilden bär på baksidan årtalet 1782 och synes alltsedan sin tillkomst ha ingått i samlingarna på Skokloster där den kan beläggas redan i 1793 års inventarium.²² Målningen bör alltså ha beställts av riksrådet och t. f. kanslern vid Uppsala universitet, greve Magnus Fredrik Brahe. Också i detta fall har Pasch utnyttjat ett äldre porträtt som förlaga, också vid detta tillfälle har säkert genealogiska skäl varit en viktig drivande orsak vid tillkomsten. Bilden har emellertid anslutits till det traditionella släktporträttets typ och Pasch måste som förebild ha använt den miniatyr i gouache, som ingår i Erik Utterhielms 1705 utförda antavla för Karl X Gustav, bild 4. Denna förvarades redan 1719 på Drottningholm men fanns 1812 på Gripsholm, där den ännu har sin plats.²³ Den karolinske miniatyristens bild har av Pasch utsatts för en signifikativ omtolkning. Ansiktet har fått en mera jovialisk karaktär där ögonen och munnen på ett för konstnären utmärkande sätt blivit de viktigaste uttrycksfaktorerna. Dessutom visar han sin skicklighet i stoffbehandlingen, något som kan studeras i kragens eleganta utformning, i baretten och den nedhängande plymen. Mot en grågrön bakgrund träder ansiktet fram med frisk karnation och modellerat med en ljus- och skuggföring, som starkt

framhäver dess plastiska värden. Vissa allmänna likheter mellan denna bild och det avhuggna huvudet kan konstateras; de är avgjort större än överensstämmelserna mellan målningen i Orkesta och Utterhielms miniatyr. Vidare slutsatser rörande det stierneldska huvudets kronologi utöver dem, som tidigare antytts, må dock på nuvarande stadium anstå.

Så speglas i de bägge porträtten två sinsemellan besläktade men ändå helt olika inställningar: Stiernelds historisk-romantiska böjelser, hans försök att ge en patriotiskt färgad apologi för den släktskap med vasaätten, som han med sådan iver förfäktade, å andra sidan Magnus Fredrik Brahe med sin faktiska och heller inte av någon bestridda frändskap med den avbildade. Stierneld var givetvis väl medveten om existensen av Utterhielms målning men valde att söka förebilden i Lindholmens grannskap. Och Lorens Pasch förstod att smidigt anpassa sig efter bägge beställarnas krav.

När Stierneld avled hade det avhuggna huvudet som konstnärligt motiv redan löpt in i en ny fas av sin makabra konsthistoria. Den version Pasch givit aktualiserar i första hand perspektiv bakåt i tiden; man erinrar sig exempelvis de i synnerhet under 1600-talet vanliga framställningarna av Johannes döparens huvud. Att herr Eriks politiska offerdöd även rymmer ett inslag av religiöst martyrium ansåg man sannolikt redan på ett tidigt stadium, och denna kombination kan mycket väl ha varit levande även för Stierneld och hans samtid. Enligt en av Stiernelds egna blodbadsrelationer skulle herr Erik för övrigt ha gått i döden med ett »i Guds namn» på läpparna.²⁴ Bödelsyxan får därmed också karaktär av traditionellt martyrattribut. Fjärran från den romantiska uppfattningen hos Pasch står emellertid det nästan patologiskt intensiva verklighetsstudiet hos en Théodore Géricault, där vi möter en modernare inställning och en konstnärlig problematik av helt annorlunda slag: hos honom har de avhuggna huvudena mist sin personliga identitet och blivit anonyma objekt för en betydande konstnärs gestaltningsvilja.

NOTER

¹ För biografica, se H. GILLINGSTAM, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden, 1952, s. 703 ff. Jfr även I. ANDERSSON, Erik XIV, 3:e uppl., 1948, s. 15.

² Indberetninger fra Charles de Dançay til det franske hof om forholdene i Norden 1567–1573, ed. C. F. BRICKA, 1901, s. 177. Jfr GILLINGSTAM, a. a., s. 723.

³ Cit. efter GILLINGSTAM, a. a., s. 724.

⁴ Narratio de caede holmiensi an. 1520, a canonicis upsaliensibus composita (i S(criptores) R(erum) S(vevicarum medii aevi), III), 1876, s. 70.

⁵ Ex chronico lubecensi Reimari Kock excerpta (i SRS, III), s. 272. Jfr G. WESTIN, Historieskrivaren Olaus Petri, 1946, s. 481, n. 82.

⁶ Angående Orkesta kyrka och dess inventarier, se Sveriges kyrkor, IV: 2, 1919, s. 295–336.

⁷ Jfr Sveriges kyrkor, IV: 2, s. 311 ff. Förutom de här antydda möjligheterna — Gud Fader (vars bild förekommer flera gånger i triumfbågen), någon apostlagestalt — kan också tänkas ett Kristushuvud. Då huvudet synes ha omgivits av en gloria, minskas den annars tänkbara möjligheten att man ursprungligen framställt Johannes döparens huvud.

⁸ Biographiskt lexicon öfver namnkunnige svenska män, XV, 1848, s. 374.

⁹ Se E. HJÄRNE, Från vasatiden till frihetstiden, 1929, s. 234, n. 68, N. AHN-LUND, »Kejsardömet Skandinavien» (i Historisk tidskrift 1934), s. 270, samt GILLINGSTAM, a. a., s. 721, n. 462.

¹⁰ Ang. Stiernelds intresse för prins Gustav Eriksson, se O. WALDE, Bokanteckningar och lärdomshistoria (i Lychnos 1941), s. 29 f.

¹¹ MS i Stiernelds Dalinska manuskriptsamling, avtryckt i H(andlingar rörande) S(kandinavians) H(istoria), 4, 1817, s. 24. GILLINGSTAM, a. a., s. 722, n. 462 konstaterar att detta aktstycke är av Stiernelds hand.

¹² HSH, 8, 1820, s. 35. Jfr även »Herr Erik måste med många sina medbröder i Rådet och förnämste Herrar, lägga sitt grå hufvud under det Danska bödelsvärdet på Stockholms Stortorg 1520», HSH, 4, s. 26 f.

¹³ Se även HSH, 4, s. 27 f.

¹⁴ HSH, 4, s. 27.

¹⁵ Flera intressanta genetiska problem är knutna till porträttsviten, något som framgår redan vid en blick på den inledande bilden av Krister Nilsson. Denne är framställd i helfigur under en rundbåge; han håller händerna samman i bön, han bär svärd och vid fötterna ses en hjälm med krönande vase, en sköld med samma emblem och ett par handskar. Allt är utfört i grisaille och den ursprungliga inspirationskällan är hällen över den äldsta vasagraven i Riddarholmskyrkan. Monumentet är emellertid numera nästan helt utplånat och var så redan under 1600-talet, då det på Hadorphs initiativ avritades. Se M. OLSSON, Äldsta vasaättens grav i Riddarholmskyrkan (i Rig 1919), s. 124–136, samt Sveriges kyrkor, Stockholm, II: 2, 1937, s. 466 ff., 690. Stierneld har låtit kopisten följa Hadorphs rekonstruerade version men har uppenbarligen i den heraldiska skölden sett ett realistiskt attribut och härtill fogat svärdet, hjälmen — denna inspirerad av äldre vasasigill — och handskarna; sannolikt utgick målaren från en efter Hadorph utförd avbildning i JOH. PERINGSKIÖLD, Ättartal för Swea och Götha konungahus . . . , Stockholm 1725, s. 44, så mycket troligare som en avbildning i undersökningsprotokollet över gravens öppnande 1815, vid vilket tillfälle Stierneld också var närvarande, är utförd efter Peringskiöld. Stierneld bidrog sannolikt även med den genealogiska utredning, som ingår i protokollet. Givetvis är det inte uteslutet att porträttet tillkommit före denna tidpunkt. Stierneld lät också förse det med påskrifter, däribland det mörkfulla konstaterandet »Hårdt fångslad 1439». Om hans lättvindiga handskande med historiska fakta

vittnar en inskrift på baksidan, där den på målningen framställda skölden såges ha hängt i Uppsala domkyrka och med tapperhet en gång förts av Krister Nilsson i strider mot utländska fiender.

¹⁰ Samling, tillhörande öfver-kammarherren, friherre Stjerneld, Stockholm 1835, s. 25. Katalogen upprättades av BROR EMIL HILDEBRAND, vilken i sin självbiografi nämner denna uppgift som »ett arbete, som mer än en gång ådrog mig den gamles harm, då jag måste opponera mig mot hans förbistrade redaktions förslag». Cit. efter B. HILDEBRAND, Bror Emil Hildebrand, hans liv och gärning (i Fornvännen 1934), s. 293, n. 74. Härmed kan jämföras Stjernelds eget uttalande i katalogen, s. 34: »Förestående anspråklösa uppsats hade bordt vara bättre ordnad; men den har blifvit dikterad ur minnet, vid 80 års ålder, under det jag legat, besvärad af fortfarande krämpor. Uppgifterna hafva likväl sedermera blifvit jemförda med mina utförligare anteckningar.»

¹⁷ Samling . . . , s. 4.

¹⁸ Samling . . . , s. 5: »Prins Gustaf Eriksson, fjettrad. Bröststycke af Laur. Pasch, landskapet af dess dåvarande elev, Breda.» Ang. dateringen: Bredas vistelse vid akademien är första gången belagd 1778; han deltog i akademiens tävlan om stora priset 1787, då han anträdde sin englandsresa. De bägge nu nämnda porträtten ingick inte i donationen till Uppsala universitet.

¹⁹ Se S. STRÖMBOM, Porträttmålaren Lorens Pasch d. y., Hans liv och konst, 1915, s. 97 ff. Det bör nämnas att Strömboms *œuvreförteckning* saknar de bägge i denna uppsats behandlade porträtten.

²⁰ Enligt Stjernelds egen uppgift i Samling . . . , s. 3.

²¹ Detta även i bokstavligh bemärkelse: målningen är signerad L. Pasch pinxit. Den bär f. ö. på baksidan påskriften »R:R: Eric Wasa. † 1520». Här återfinnes även Stjernelds sigill. Målningen äger i Uppsala universitets konstsamlingar inv. nr. 266.

²² Baksidans inskrift lyder: »Herr Eric Johansson Wasa till Rüdboholm, Lindholm och Räftefnäs; Riddare, Riksråd och Ståthållare på Åland och Castelholms Slott. halshüggen 1520 af Kong Christian tyran. L^{us} Pasch f. 82 efter et litet.» För vänligt tillmötesgående vid studiet av målningen tackar jag friherren och friherrinnan RUTGER VON ESSEN, Skokloster.

²³ Inv. nr. Grh 457. Ang. proveniensens, se inventarier över samlingarna på Drottningholm 1719 och Gripsholm 1812 (avskrifter i Nationalmusei arkiv).

²⁴ HSH, 4, 1817, s. 28.